

EL ROURE

Núm. 70

1r quadrimestre 2024

Publicació del **Consell Municipal de la Gent Gran**
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació

Oficis Antics

Entrevista a Dr. Rafel Masià
i Josep Mª Vidal

La Pagesia Catalana
als anys Cinquanta i Seixanta

L'evolució de les professions

Lourdes Delgado

Cap del Servei a la Gent Gran i Dependències (SAGGiD)
Ajuntament de Girona

Fa un parell de setmanes ens vàrem trobar un grup de treballadores socials, algunes ja jubilades i altres veteranes però encara en actiu. Recordàvem com ha anat evolucionant la nostra professió. Abans la nostra tecnologia era una màquina d'escriure i un telèfon fix, i la nostra capacitat de treball estava molt limitada amb aquestes eines ja que moltes persones usuàries no tenien telèfon i havies de desplaçar-te als domicilis per donar resposta a tràmits i altres actuacions. Per citar alguna persona el més ràpid era deixar-li una nota sota la porta. Entre trucades i trucades esperant trobar algú o rebre informació i els desplaçaments a altres administracions per presentar els tràmits, fer gestions, i les visites a domicili, passaves la meitat de la jornada.

Amb l'arribada dels ordinadors, el correu electrònic i els mòbils, la nostra capacitat de gestió i d'atenció personal s'ha multiplicat de forma incalculable. Citem la gent ràpidament per mòbil o WhatsApp, donem resposta de gestions de la mateixa forma, els

tràmits els fem telemàticament... Hem guanyat en rapidesa, en capacitat d'atenció, i també hem perdut el "patejar-nos el barri", amb tota la informació que això et donava, tan per la gent amb la que trobaves pel carrer, com per conèixer com vivia la gent, quin era el seu entorn i context.

En els últims trenta anys han canviat molt els treballs que realitzem, també han canviat les professions a l'àmbit dels serveis socials, algunes han anat desapareixent, com els animadors socio-culturals, i han arribat els integradors socials, per exemple. Igualment ha passat en altres professions, que s'han anat tecnificant més i els antics auxiliars avui són tècnics. O treballs que abans es consideraven no qualificats, avui requereixen una formació i coneixements previs per a la seva realització. I això està bé, ha significat una millora en la formació professional, que ara abasta moltíssimes professions i també una millora en la qualitat de l'atenció en àmbits com el servei d'ajuda a domicili, per posar un altre exemple.

És l'evolució de la societat, guanyem moltes coses i alhora anem deixant d'altres pel camí. Que en la balança pesin més els guanys és el camí que hauríem de seguir.

Reunió de treball en una oficina, probablement a Girona. 1973.
Font: Arxiu històric de Girona

Dos homes treballant en una oficina situada al carrer Gran Via. Girona. 1989. Font: Arxiu històric de Girona

Reproducció d'una fotografia de surers pelant sureres a Palamós. 1933. Font: Arxiu històric de Girona

NÚM 70 - 1r quadrimestre 2024

**Publicació del Consell Municipal de la Gent Gran
Una eina per a l'intercanvi i la comunicació**

Equip de redacció

Pere Heras, Ma. Rosa Pié, Miguel Abad, Joan Miró,
Josep Maria Saiz, Joan Balbi, Àlex Perez i Narcís Sureda.

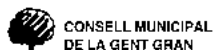
Corresponsals

Lluís Torner, Tere Delgado, Josep Maria Castanyer Darnés, Dolors Estañol,
Carme Subirana, Maria Dolores Rodríguez, Maria Suñer, Núria Suñer,
Rosa Maria Amargant, Mariasol Lagares, M. Àngels Bahí, Jordi Sirvent,
Joan Balbi Ribas.

Bústia de suggeriments: cmgg@ajgirona.cat

El Consell Municipal de la Gent Gran

Plaça del Vi, 1 - 17004 Girona

CONSELL MUNICIPAL
DE LA GENT GRAN

Ajuntament de Girona

Disseny i impressió:

Edicions MIC

Diposit legal. GI-066-96

SUMARI

- Pàg. 2. **Editorial**
- Pàg. 4. **Cartes a l'alcalde**
Pere Heras i Montal
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 5. **Com tenim la pagesia?**
Joan Balbi Ribas
- Pàg. 6. **Ciutat**
Vida associativa
- Pàg. 14. **Els Oficis**
Maria Rosa Pié Pont
- Pàg. 16. **Oficis antics**
Jordi Sirvent
- Pàg. 19. **Arrels**
Joan Miró Ametller
- Pàg. 20. **La Pagesia Catalana**
Miguel Abad i Maria Suñer
- Pàg. 22. **Tràmits i Aptituds**
Josep Mª Castanyer Darnés
- Pàg. 24. **Dr. Rafel Masià i Josep Mª Vidal**
Pere Heras i Montal
- Pàg. 28. **Universitat de Girona**
Josep Maria Saiz Garcia
- Pàg. 30. **Gastronomia X**
Narcís Sureda

PORTADA:

XXXX

Font: Arxiu històric de Girona

Cartes a l'alcalde

Pere Heras i Montal

Benvolgut Sr. Alcalde de Girona,

He observat que la pacificació del trànsit a la nostra ciutat, desitjada per tots els ciutadans, especialment pels que tenim més joventut i experiència acumulada (no em són grats els termes "tercera edat", "vells", "gent gran", etc.), comença a ser apreciable en alguns llocs de la ciutat. Crec que la decisió de tancar al trànsit de vehicles el carrer Artillers ha estat molt encertada, ja que proporciona molta seguretat a l'entrada i sortida dels nens a l'escola Joan Bruguera i els ofereix un espai per gaudir sense altres perills que no siguin les bicicletes i, sobretot, els patinets, que sovint hi circulen a una velocitat excessiva.

Pel que fa a aquests tipus de vehicles, a prop de l'indret esmentat hi ha un carril bici que, crec, necessita una millora en la senyalització i una major vigilància sobre el comportament dels usuaris en els passos per als vianants. Es tracta del carril que es troba sota les vies (carrer Bonastruc de Porta); per a creuar-lo, tant els peatons com els usuaris d'estris rodats tenen limitada visibilitat, i potser per aquesta raó, a més de per una senyalització insuficient, molts, especialment els patinets, circulen a gran velocitat sense respectar els passos de vianants. Un d'aquests passos, on molts hem tingut algun ensurt, és el del carrer de Figuerola, just darrere del col·legi Joan Bruguera.

Moltes gràcies per la seva atenció i dedicació al servei de la ciutat.

Maria Rosa Pié Pont

Honorable Sr. Lluç Salellas, alcalde de Girona,

Actualment, hem de reconèixer que la nostra ciutat i tota la comarca ens trobem davant una situació extremadament complicada degut a la sequera i la mancança d'aigua que estem sofrint.

En aquest context, confiem que l'Ajuntament adoptarà les mesures necessàries per afrontar o trobar solucions a aquest gran desafiament. Històricament, s'ha percebut Girona com una ciutat ben proveïda d'aigua, gràcies als seus quatre rius i a les riuades que, després de fortes pluges, feien créixer l'Onyar. No obstant això, els canvis climàtics, juntament amb, possiblement, un maneig inapropiat i una planificació deficient en la gestió de l'aigua, han transformat aquesta realitat.

Soc conscient de la importància crítica d'aquesta problemàtica i de la consciència col·lectiva sobre la gravetat que implica la sequera dels embassaments, la disminució del cabal dels rius i l'absència de pluja, situació que afecta indistintament a la ciutat, la pagesia i la població rural.

Voldria emfatitzar que, davant els errors comesos que ens afecten a tots, compartim el deure de buscar solucions, cadascú des de la seva àmbit de responsabilitat personal. Mirar enrere no és útil; cal encarar el present amb una actitud positiva i orientada cap al futur.

He sempre cregut que aquelles persones que ocupen càrrecs de responsabilitat, gràcies als seus coneixements i qualitats humanes, han de procedir amb judici per trobar maneres de solucionar els problemes i superar les situacions adverses.

Aquesta és la meva convicció, i estic segura que, amb l'esforç conjunt de tots, superarem aquesta prova, confiant en la tan anhelada arribada de la pluja.

Les lliçons apreses del passat són fonamentals per millorar el nostre futur.

Com tenim la pagesia?

Joan Balbi Ribas

D'un temps ençà, el món de la pagesia va canviant, sobretot pels nous dictàmens de la Comunitat Europea. Cada dia es publiquen noves normatives que només poden assumir aquestes grans explotacions agrícoles, sense considerar el petit productor que és qui es preocupa de proporcionar-nos aliments produïts al costat de casa nostra, amb bones qualitats i evitant llargues rutes de transport. No vull dir que aquestes grans empreses agràries facin malts productes.

Des del meu punt de vista, veient com evolucionen les coses, el món agrari serà gestionat per grans corporacions/empreses agràries (actualment ja en tenim unes quantes al nostre país). Aquestes grans empreses assumiran tot el rol: plantacions, podes, rec, fumigacions, recol·lecció, l'empaquetatge i la distribució dels productes, com ja passa actualment, i cada dia seran més dominants als mercats, en detriment dels petits agricultors. Cal tenir en compte que hi ha molt de jovent interessat en el cultiu de la terra.

Potser seria l'hora de diferenciar dues maneres d'agricultura: la industrialitzada i la dels petits productors del nostre entorn. El problema rau en el fet que a aquests petits productors cada dia també els imposen noves normatives difícils de complir i opten per l'abandó del món rural, beneficiant d'aquesta manera les grans corporacions/empreses agràries.

Resumint: tenim una situació gens esperançadora, sobretot per consumir unes bones carns, uns bons llegums, verdures i fruites. Doncs sí, penso que cada cop serem més dependents d'aquestes macroempreses, ens agradi o no.

Vida associativa

Associació de Gent Gran de Santa Eugènia

Jordi Sirvent

Resum Activitats Gener-Febrer 2024

Amb l'arribada de les festes de Nadal i com a cloenda de les activitats, es va celebrar un berenar, amb actuació del cor del Casal i ball pels assistents. L'endemà, una quina especial, amb el sorteig de dues paneres, amb una notable assistència, posava fi al curs 2023. Durant les festes, tal com marca el programa del curs, el Casal va estar tancat a les activitats.

Iniciats els cursos, va tenir lloc la Quina de Reis amb importants premis, per donar per inaugurada el nou trimestre.

A mitjans de gener, es va fer l'excursió calçotada al bonic poble de Casseres, on vàrem gaudir d'un àpat de calçots i carn a la brasa. Prèviament, al matí havíem esmorzat a la Gleva, restaurant molt apreciat pels participants. Després, ens vam desplaçar fins al Monestir de Sant Benet a Sant Fruitós del Bages, on vàrem gaudir d'una visita guiada molt interessant. També volem fer notar que ens va ploure gairebé tot el dia i que, tot i això, ens va permetre fer totes les activitats amb normalitat. La pluja va ser molt benvinguda.

A més de gener hi havia programada una Experiència Gastronòmica a l'Escola d'Hostaleria de Girona. A causa de la gran demanda, es va ampliar a una segona jornada que va tenir lloc el mes de febrer. No cal dir que va tenir gran acceptació i va agradar molt a tothom. Es podria dir que ja és un clàssic en les activitats del Casal.

També, a mitjans de gener, membres de la junta van participar en l'habitual sessió radiofònica de Ràdio Girona FM, dedicada a la gent gran. Col·laboració que es preveu que s'allargui en el temps.

Per les mateixes dates, vam tenir la presència de TV Girona-La Xarxa, que va fer una connexió en directe amb entrevistes als responsables. En concret, van fer un reportatge-connexió sobre l'activitat de Risoteràpia.

En plenes festes del Carnaval, no podia faltar la tradicional festa amb disfresses, ball i coca de llardons. Es va celebrar un concurs entre els participants que s'havien disfressat, que va ser molt ben acollit per tots els assistents.

Com a pròxima activitat, hi ha programada una bunyolada a mitjans de març i com a preludi a la Setmana Santa i a l'espera de programar noves activitats.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Jubilats i Pensionistes de Can Gibert del Pla

Miguel Abad i Maria Suñer

Ja ha passat Nadal, i sense adonar-nos-en, ja estem a Carnestoltes. Aquest any, a Can Gibert, hem fet la festa de Carnaval amb molta assistència, tant de socis com d'alguns que no ho eren, i ha estat una bona tarda. S'ha organitzat un ball de disfresses amb premi a les tres millors disfresses, consistint en un trofeu i una ampolla de cava, tot amenitzat pel conjunt Els Fantàstics. Seguidament, es va fer un berenar per a tota la gent, la qual va marxar molt contenta per haver passat una bona estona.

Continuem fent els *Dijous Culturals* amb música, poesia, playbacks, etc.; de moment agraden i hi ha una bona assistència. També han tingut èxit els divendres a la tarda amb les sessions de cinema.

Els balls dels diumenges quinzenals s'han anat recuperant, i ara hi ha una bona assistència de gent a qui li agrada ballar i passar-ho bé.

Cada tarda hi ha jocs de taula que també són molt animats.

Es continuen fent els tallers de memòria, on hi ha un bon grup que hi assisteix. S'ha tornat a gestionar el servei de podologia amb professionals de SANNA (Centre de Salut de Girona), on els socis poden disposar d'un podòleg cada últim dimecres de mes amb cita prèvia (cal trucar al centre cívic). La perruqueria continua igual; els socis poden anar a la perruqueria MAI'S i amb el carnet de soci tenen un descompte per al servei.

La gimnàstica de manteniment per a la gent gran es manté dos dies a la setmana i té molta participació; les places estan completes. Les sevillanes, tant de grup com individuals, continuen tenint molta acceptació i un bon nombre de participants.

Les caminades saludables dels divendres tenen molta acceptació i un bon nombre de participants, i amb el suport del CAP, els dimarts també es fan les matinades contra el càncer, i ara es faran unes jornades culturals contra l'obesitat de la gent gran.

Mes de Març

Amb motiu del dia 8 de Març, commemoració del Dia de la dona treballadora, un grup d'unes 21 senyores, associades a la Gent Gran Montilivi, vàrem fer una trobada durant dos dies amb alumnes de l'Escola del Pla, escola ubicada en el nostre barri de Montilivi.

Les entrevistes dels nens i nenes consistia a preguntar a les dones com havien afrontat la seva infantesa, a quina escola havien assistit, com era la seva alimentació, si feien cagar el Tió, si els Reis d'Orient els hi portaven joguines, quins jocs compartien amb les seves companyes o germans...

El primer dia, els alumnes de les classes eren els més petits, des de 3 fins a uns 7 anys, les preguntes no eren massa importants, ja que la novetat era veure persones molt més grans que les seves pròpies àvies dins de les seves aules, algunes senyores els explicaren contes, altres van compartir jocs i experiències.

La trobada del segon dia va ser una bona experiència per a totes les dones que hi van assistir, recordant la seva infantesa i compartint tots els seus records bons i dolents, les mancances de la postguerra, el fet d'haver d'anar a treballar a edat molt primerenca en molts casos, també algunes dones van haver d'explicar com vam experimentar i patir els canvis hormonals de les dones a l'adolescència.

En general, l'experiència va resultar molt positiva i enriquidora per a totes les dones que hi varen participar.

EL 8 DE MARÇ DONEM VEU A LES DONES DEL BARRI!

Les dones grans de l'Associació de Gent Gran de Montilivi han visitat l'escola Pla de Girona durant la celebració de la setmana lila. Les aules del nostre col·legi han estat obertes entre el 4 i el 8 de març per rebre prop d'una vintena d'àvies que han explicat a les criatures d'infantil i primària com van viure la seva infantesa.

Amb aquesta acció hem volgut donar veu a les dones grans del barri per celebrar el dia internacional de les dones. El feminisme interseccional ens ha ensenyat que la lluita per la llibertat implica denunciar totes les opressions. L'edatisme és, sense dubte, un tipus de discriminació com l'androcentrisme. La superposició d'unes característiques considerades no normatives en una mateixa persona implica major risc d'exclusió social. Afavorir la inclusió de les dones grans a la vida del centre i del barri ha estat, per tant, la nostra prioritat.

Per fer-ho, s'ha optat per crear un espai de conversa intergeneracional dins del centre. Un espai segur per preguntar, per explicar i afavorir l'empatia de totes les persones. D'aquesta manera, l'alumnat de l'escola ha pogut entendre com era la vida escolar d'aquestes dones. Les criatures també han pogut jugar a algun dels jocs infantils de temps passats i cantar algunes de les cançons populars que recordaven les dones entrevistades.

Encara han pogut fer consultes relacionades amb temes dels seus interessos. Les nenes i nens més petits han mostrat curiositat per saber què berenaven les àvies i els motius pels quals algunes d'elles no hi van anar a l'escola. En canvi, les alumnes de la comunitat de grans han volgut preguntar sobre uns altres aspectes que els hi preocupen actualment. És per això que algunes de les preguntes han estat vinculades a la vivència de l'arribada de la menstruació.

En resum, aquesta trobada ha estat una oportunitat per estrènyer vincles entre diferents generacions del nostre barri, ens ha permès recuperar la memòria històrica a partir de testimonis reals i ens

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

ha ajudat a afavorir la inclusió d'aquestes dones en el dia a dia de les aules.

Així doncs, per celebrar l'alegria de la vida i agrair els moments compartits hem culminat la setmana del 8M amb un berenar dins del centre que ens ha permès aprofundir en les històries de vida i entendre els lligams que ens uneixen. I tot això amb el desig de seguir participant en projectes comuns

que ens puguin fer créixer a nivell personal i a nivell col·lectiu. I per continuar somiant amb un barri que floreix, es mobilitza i col·labora per fer del món un lloc més equitatiu i lliure de violències. Un món basat en les cures i el benestar de totes les persones.

Comissió de gènere, inclusió i diversitat
Escola Pla de Girona

Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja

Benvolguts companys,

En nom de l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja, donem la benvinguda a la primavera. Un període on les activitats de l'Associació es multipliquen.

El passat dia 13 de març es va celebrar l'assemblea anual de l'entitat amb una assistència d'unes 80 persones, vàrem tancar l'acte amb una botifarrada per a tots els nostres socis i sòcies. Volem donar les gràcies a totes les persones que van assistir, per donar-nos la confiança en la gestió de l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja.

La nostra entitat treballa per donar millor benestar a tots els veïns i veïnes dels barris del Sector Est de Girona i volem remarcar que un dels seus objectius és treballar per la participació ciutadana amb la resta d'entitats del sector per a la millora dels nostres barris.

Com a novetats, us proposem el taller de bijuteria que es durà a terme del 8 al 30 d'abril al Centre Cívic Onyar. Podeu fer les vostres inscripcions trucant al telèfon 972010298 o bé a la Llar de Jubilats del mateix Centre Cívic. Aquesta activitat és gratuïta per als socis de l'entitat (només caldrà pagar el material).

La setmana del 27 al 31 de maig, us convidem a la Setmana Cultural de la Gent Gran de Girona Est, amb un seguit d'activitats que us detallem:

Dilluns 27: caminada i esmorzar popular (caldrà fer inscripció)

Dimarts 28: Taller-xerrada sobre l'Insomni (vinculat a la conferència que es durà a terme durant la Setmana de la Salut del Sector Est de Girona).

Dimecres 29: Taller de musicoteràpia (cal fer inscripció)

Dijous 30: dinar de germanor i tarda de ball (cal fer reserva)

Divendres 31: Taller de jocs de taula+60

Totes les activitats seran gratuïtes pels socis de l'Associació de Jubilats i Pensionistes de Vila-roja (cal tenir la quota de soci al corrent de pagament).

Bona primavera per a tots.

Associació de la Gent Gran de Pedret

Rosa Maria Amargant

Comencem un nou any, i com cada any, amb moltes ganes de compartir bons moments tots i totes. El dijous 8 de febrer vam celebrar Dijous Gras i l'associació va oferir a tots els socis i sòcies un bon tall de coca de greixons per gaudir d'una tarda molt agradable.

Les assídues del Bingo van gaudir molt d'aquesta celebració. Aquell cap de setmana, el dissabte 10 de febrer, es va celebrar el ball de carnestoltes, amb totes les balladores dels cursos de Balls en Línia.

La Mercè Frigola, col·laboradora activa de l'entitat, va posar molt d'interès en la decoració per aquest gran dia i va preparar una zona de "Photocall" ambientat en els típics "Ranxos" nord-americans, seguint la temàtica que es va proposar per aquesta celebració. El dijous següent també vam fer una gran xocolatada amb melindros que vam gaudir com nenes i nens! El dia va acompanyar, ja que va fer una mica de fred. Van ser unes setmanes de molta activitat i festivitat!

El 29 de febrer es va celebrar els aniversaris de la Manuela i l'Antònia, amb unes galetes i bombons que es van compartir entre totes. Els desitgem molts anys més! El dijous 7 de març també van ser obsequiades amb un present per celebrar el dia de la dona i en reconeixement d'aquestes dones de la postguerra tan treballadores i lluitadores. Ho vam acompanyar d'un bon berenar. Finalment, el dijous 21 de març celebrem l'aniversari de la segona sòcia més gran de l'associació, i la més gran del Bingo, la Rosa Oliva, que fa 93 anys. Ho hem fet amb una coca per compartir entre totes, bombons i un raig de cava. I per acabar el trimestre, una sortida a Guissona, el dimarts 26 de març, amb la visita de BonÀrea de Guissona entre altres.

Tornem a l'abril, passada Setmana Santa.

Associació de Gent Gran La Unió del Pont Major

Josep Mª Castanyer Darnés

Durant el primer trimestre de 2024 s'ha mantingut la programació habitual amb els balls del dissabte cada quinze dies, amenitzats pels músics David Casas, Love Me Tender, Carles Ribas, Joaquim Coll i Vila, Núria i Chus, i David Magem.

Cada setmana, els dimecres s'ha jugat al Bingo i els dimarts, a 2/4 de 4 de la tarda, s'ha fet el taller de memòria per a la gent gran.

Cada divendres, al parc de salut a 2/4 de 10, hi ha hagut una sessió de gimnàstica, i els dilluns, al Centre Cívic, una sessió de gimnàstica, aquesta vegada a l'interior.

Durant el gener, es va obrir el període de renovació de carnets de socis, que ha permès la regularització dels socis.

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Casal de Gent Gran de Sant Narcís

Tere Delgado

Benvolguts socis i amics,

El primer de tot, desitjar-vos un bon Sant Jordi on tots puguem tornar a gaudir amb tota la esplendor de la festa, amb llibres i roses per a tothom.

L'Esplai de la Gent Gran de Sant Narcís, un cop integrades totalment a la Junta les noves persones, hem tornat a posar en marxa les excursions amb una molt bona acollida, i ja tenim a la venda l'excursió llarga del 22 al 27 de setembre a Extremadura, Terra de Conquistadors.

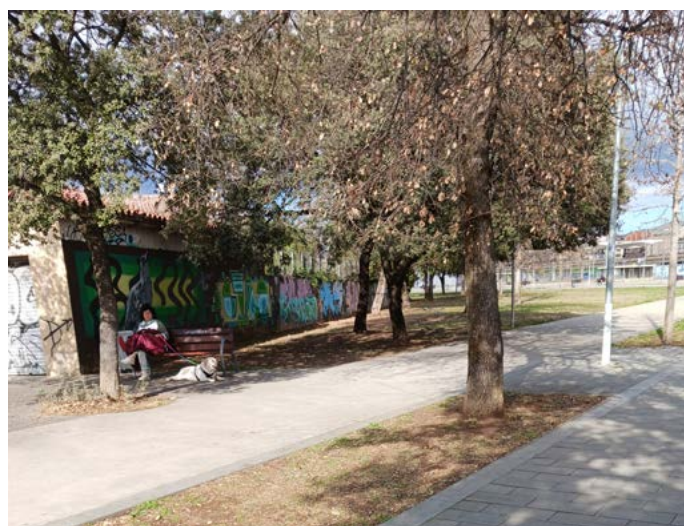
El divendres 5 d'abril es va fer al Teatre del Centre la representació "Un dia només? Només un dia" a càrrec de JAHISOMTOTS, que va agradar molt, i on socis i amics vam passar una bona estona i vam sortir tots molt satisfets. És intenció de la Junta repetir aquestes sessions de teatre.

Permeteu-me que des d'aquí faci un prec a l'AJUNTAMENT. Com molts sabeu, l'estiu passat va ser molt pesat, calorós i la gent gran del nostre barri el va passar malament. Les persones grans solen anar al Parc Central a seure a causa de la calor, però en tot el parc solament hi ha un petit raconet sota uns arbres, que per ser sempre ple inclús pels joves per amagar-se del sol, a la resta no hi ha cap ombra. Aquest any ja ens diuen que l'estiu serà dolent i, per tant, la gent gran i altres que els treuen per sortir de les seves cases en cadires de rodes o amb caminadors ho tindran molt malament. No poden des de l'Ajuntament pensar en les persones grans i fer com marquesines de fusta, de ferro o simplement

aquestes robes especials que serveixen de *toldos*, o el que sigui, per què els nostres veïns puguin sortir de casa i trobar-se amb altres i passar una bona estona? Els nostres representants a l'Ajuntament tindran pares, avis o persones grans a casa seva i han d'intentar fer-los la vida més feliç, ja que per a molts és l'únic lloc que tenen per sortir. Senyors que ens representeu, penseu que vostès són joves, però no s'adonen que també els tocarà sortir al parc o algun lloc on puguin passar una bona estona on explicar les seves vivències i, per descomptat, les batalletes que els ha dut la vida.

Vull tenir un record per a les persones del camp que han sortit durant dies per fer sentir les seves queixes, a les quals jo m'uneixo, i recordar que quan vaig venir a viure a Sant Narcís en teníem uns quants: per un costat Can Poate, on la Sra. Dolors ens posava la llet; Can Fornells, on la Sra. Enriqueta ens servia els ous, i el Sr. Fornells ens ensenyava a ballar sardanes; tot seguint crec recordar a Cal Voluntari, i com no recordar al Sr. Joan de Can Blanc junt amb la seva esposa. La seva horta era un bonic jardí, on des de casa els pares teníem una visió perfecta i tota la mainada els hem d'agrair que ens tornessin les pilotes que jugant anaven contra el seu planter.

Que la primavera us porti un munt de coses bones.

Associació de Gent Gran del Sant Daniel

Joan Balbi Ribas

Doncs sí, tornem a començar l'any 2024 amb un parell de propostes noves:

Primera: El segon dimarts de cada mes tenim preparades unes converses sobre diferents temes. Les quatre primeres les dedicarem a diferents etapes de les nostres vides: la infància, la joventut, l'adolescència i la vida adulta, a fi de fomentar la relació entre nosaltres.

Segona: Pels tercers dimarts de mes, tenim preparat un programa de cuina anomenat 'Què Cuinem?' El nostre objectiu és mostrar als assistents plats que hem oblidat en gran part i que han caigut en l'oblit per a molta gent.

Tot això sense deixar de banda les altres activitats que es realitzen al centre, com són la punta de coixí i la fusió del vidre. Hi esteu convidats!!!

DE QUÈ PARLEM?
CONVERSES, XOCOLATADA I COMPLICITATS A LA VALL

SEGON DIMARTS DE MES DE 17 A 19H

13 FEBRER
Recordem la nostra infància (fins als 12 anys)

12 MARÇ
Recordem la nostra joventut (dels 12 als 20 anys)

9 ABRIL
Records d'una vida que comença (dels 20 als 25 anys)

14 MAIG
És la vida que havies somiat? (més enllà dels 25)

Organitza:
Casal de la Vall de Sant Daniel
Antigues Escoltes (c/monges, 18A)
Inscripcions per whatsapp:
605 057 243

A LES ANTIGUES ESCOLES DE LA VALL DE SANT DANIEL

QUÈ CUINEM?

-20 FEBRER: ESTOFAT DE VEDELLA

-19 MARÇ: BACALLÀ AMB PANSES I PINYONS

de 17 a 19h
aportació 10€/sessió
Cal portar el tàper

Associació de Pensionistes i Jubilats de Taijalà

Maria Dolores Rodríguez

Foto de universitàries del dia 2 de març, Carnestoltes de l'Esquerra del Ter

8 de Març

Avui, dia de la dona, i està plovent...

A les dones de la meua vida, a les meves amigues i a les meves filles, que tenen un bocí del meu cor, els desitjo avui i cada dia de la nostra vida poder superar cada mur que trobin.

Visca nosaltres, les dones!

Secció dedicada als casals i associacions de gent gran de Girona com a espai d'intercanvi, de participació, relació intergeneracional en la vida, en la ciutat i com a exponent de cohesió social

Associació de Gent Gran del Barri Vell - Mercadal

Maria Rosa Pié Pont

Excursió a Santa Maria de Poblet i Calçotada a Valls

El passat dia 23 de febrer, com cada any per aquestes dates, vam anar a menjar calçots a Valls (Tarragona). En primer lloc, la visita al Reial Monestir de Santa Maria de Poblet. Poblet és el monestir més gran de la ruta del Císter, al peu de les muntanyes de Prades, i juntament amb el Monestir de Santes Creus forma part de la ruta del Císter. És l'únic que conserva la comunitat de monjos, i en 1991 va ser declarat Patrimoni Cultural de la Humanitat per la UNESCO.

Curiosament, 2 dies després d'aquesta visita a Poblet, vam saber pels informatius que l'Abat Octavi Vila, del Monestir de Poblet, seria el nou Bisbe de Girona.

La nostra guia ens va oferir una visita guiada molt ben explicada de la història del Monestir del segle XII, on s'aprecien estils arquitectònics variats com el romànic i el barroc. La visita va ser molt cultural; sempre és important recordar la història per saber qui som i d'on venim.

Després, amb moltes ganes de menjar calçots, vam anar a la masia de Valls, on cada any repetim aquesta excursió típica perquè ho fan molt bé. Va ser un àpat molt esperat per tots; no va faltar l'alegria i la xerxerola, cantar i riure i compartir un dia d'amistat molt complet.

Els Oficis

Exposició de fotografies antigues

Ma.Rosa Pié i Pont

Les fotografies ens marquen la imatge d'un temps passat i, possiblement a part de recordar algunes d'elles, també hi ha d'altres que, tal com ja sabem, la imatge val més que mil paraules. Un dia vaig tenir ocasió de veure una exposició de fotografies antigues d'un poble rural, i en aquell moment em va fer pensar en els canvis de tot plegat.

Els oficis, al llarg dels anys, s'han anat perdent; ara alguns d'ells ja són història, i els recordem en veure fotografies del nostre passat. Botigues de queviures, lleteries, el repartidor de gel, l'escombraire, el paraigua, el sereno, el vigilant, l'esmolador ambulànt que passava pels carrers amb el seu carretó i, amb un xiulet molt peculiar, anunciava la seva arribada. Els supermercats i les grans superfícies comercials s'han 'menjat' els petits comerços.

Alguns encara hi són, com l'ofici d'arreglar sabates (sabater), el fuster, la modista, el sastre; però ha canviat el sistema, ara tot s'adquireix fet. Les grans

Ajuntament de Girona. CRDI (Fons El Punt - Xavier Ruiz)

Tot ha canviat i continua canviant; el món no s'atura

*Ajuntament de Girona. CRDI
(Fons Diari de Girona - Marta Sabater)*

*Ajuntament de Girona. CRDI
(Fons El Punt - Autor desconegut)*

*Ajuntament de Girona. CRDI
(Fons El Punt - Lluís Romero)*

marques de roba són multinacionals que es troben per tot arreu i els petits comerços no poden competir. S'està perdent l'artesania; tot està prefabricat.

L'agutzil, un personatge molt antic i també desaparegut en el nostre territori, sobretot en la vida rural, l'ofici de campaner, molt important pels pobles, afortunadament sembla que es vol recuperar. Les campanes sempre han estat molt estimades a tot arreu, pobles i ciutats; encara que avui en dia tot està autodirigit, l'ofici de campaner està molt reconegut com l'art de dirigir les campanes.

Tot ha canviat i continua canviant; el món no s'atura. Potser hem millorat en algunes coses i hem perdut d'altres. Les fotografies sempre seran un testimoni per a les següents generacions i, amb els anys, més valorades.

Podríem dir que ara es fan més fotos perquè és fàcil amb el mòbil, que sempre portem amb nosaltres, però almenys per a mi, després de mirar-les, es perden i no fem com abans que les posàvem en àlbums i quedava sempre el record.

Amb aquests referents, podem afegir la feina d'aprenent, que acostumaven a ser joves amb afició o vocació d'algun ofici, de vegades era una continuació familiar, i també noies aprenentes de modista o de perruqueria. Actualment són estudiants d'acadèmia.

Per alguns aprenents, això els permetia guanyar uns diners per a l'economia familiar i, al mateix temps, aprendre l'ofici.

Sigui com sigui, parlar-ne també és recordar una època viscuda i un testimoni per a les noves generacions.

Oficis antics

Jordi Sirvent

Què volem dir quan diem oficis antics? Potser volem dir oficis en desús, oficis oblidats, oficis perduts, ja que hi ha molts oficis que s'han mantingut en el temps, d'altres s'han modernitzat i alguns s'han perdut fruit de l'evolució i progrés de l'home. Voldria fer referència aquí a oficis que l'home ha anat realitzant dins la comunitat i que molts de nosaltres recordem amb certa enyorança, que no estan tan allunyats dels nostres temps i que fins i tot algú de nosaltres ha viscut molt a prop, en la seva família, veïns, i que sentim molt a prop.

A l'hora d'endinsar-me dins d'aquest món, m'ha sorprès la gran quantitat de labors realitzades per l'home, algunes que desconeixia i d'altres que ja havia oblidat, feines que encara persisteixen entre nosaltres, evidentment evolucionats i d'altres que han perdut tot el sentit i només poden quedar-ne vestigis per a mostrar en alguna trobada d'artesans o fires medievals, molt freqüents en les nostres contrades.

Si bé molts oficis tenen la seva arrel en l'època medieval, època d'esplendor d'artesans, amb la formació dels gremis, amb les seves normes, els que esmentarem aquí corresponen a èpoques molt més properes, en què començaven a aparèixer els primers invents, que donarien noves oportunitats de negoci i, per tant, de nous oficis.

Faré esment aquí dels que m'han semblat més interessants, tant pel seu grau de coneixement per part de tothom com per la seva transcendència. Són:

Boter: era l'encarregat de fer botes, tines, tonells... destinats a contenir líquids, sobretot vi. Ofici que data del segle XIII. En trobem a totes les ciutats i viles

Noi conduint un tractor agrícola en un terreny amb arbres fruiters, possiblement pomeres. Lloc no identificat. 1989. Font: Arxiu històric de Girona

Botero de Pedret. 1990. Font: Arxiu històric de Girona

El bóter, Emili Fuyà, fent bótes al riu Ter al barri de Pedret. Al fons, l'hospital Trueta. Girona. 1968. Font: Arxiu històric de Girona

Voldria fer referència aquí a oficis que l'home ha anat realitzant dins la comunitat i que molts de nosaltres recordem amb certa enyorança, que no estan tan allunyats dels nostres temps i que fins i tot algú de nosaltres ha viscut molt a prop

Carboner d'ofici. 1994. Font: Arxiu històric de Girona

Espardenyer: Fabricant de calçat, amb una sola de fibres vegetals o de roba gruixuda. Calçat utilitzat majoritàriament per les classes populars. Encara trobem a Mallorca alguns espardenyers que elaboren de forma tradicional. Aquest calçat té molt èxit en les temporades d'estiu i en zones de costa.

Carboner: Dedicat a la fabricació de carbó, molt utilitzat per la generació de calor, tant en domicilis particulars (calefacció, estufes i cuina), com establiments industrials com fargues, forns industrials... Elaborat a base de llenya, en carboneres, ol·locant de forma artesanal troncs de llenya en forma de con, coberts per una capa de terra. A la part superior es practica una llar de foc i es fan uns respiradors. S'introdueixen brases per la xemeneia i s'alimenta amb fusta regularment. Al cap de 20 o 30 dies els troncs s'han reduït a carbó.

Bugadera: dona que té per ofici rentar roba. Associada a la tasca domèstica en el si de la família, també a vegades com a feina remunerada. Es rentava la roba als rius, sèquies, basses o bé en safarejos municipals, habilitats en molts pobles. Les dones explicaven les seves coses i d'aquí ve que a les xafarderies se les anomena fer safareig.

Sargidores, cosidores d'errades, modistes: la seva feina consistia a reparar peces de roba. De gran importància en les indústries tèxtils com a reparadores de les errades en la producció. Les modistes elaboraven vestits i repassaven peces de roba.

Carreter: ofici de confeccionar i també de manar carros. Fins al segle XIX el carro era el transport primordial, tant per a les mercaderies com per a transport de persones (tartanes). Els carreters havien de ser uns bons fusters i ferrers. Ofici de difícil aprenentatge, i per això gaudien de certa reputació dins del poble.

Cisteller: ofici consistent en elaboració de cistells, en principi per a tasques del camp, com a contenidor de productes agraris. Habitualment s'utilitzava el vímet. Amb el temps va anar evolucionant a molts tipus de contenidors fins i tot s'arribà a produir productes per a l'oci o la decoració.

Dona rentant la roba al riu Ter. Al fons el pont del Ferrocarril, la Catedral i el campanar de l'església de Sant Feliu. 1960. Font: Arxiu històric de Girona

Esmolet: persona encarregada d'esmolar o repassar els ganivets i tisores, així com eines del camp. Anaven de poble en poble amb la pedra d'esmolar acoblada a un cavallet de fusta. Feia un soroll característic per avisar de la seva presència, amb un estri anomenat bufacanyes. S'associava molt sovint a persones provinents de Galícia i la tradició popular afirmava que portaven pluja.

Retratista ambulant: persona encarregada d'immortalitzar esdeveniments familiars o populars que no era possible realitzar en un estudi. Portaven unes andròmines pesades, recorrent ciutats o pobles. També solien portar elements d'escenografia per donar visions diferents dels retrats. Amb l'aparició de les càmeres domèstiques van anant desapareixent.

Marxant o tragner: encarregats de subministrar productes considerats de primera necessitat com vi, oli a petits pobles o masies aïllades. Amb el temps es va anar ampliant els recorreguts i els productes subministrats. Així en el moment de l'expansió del tèxtil, es transportaven a tota Espanya i de tornada portaven gra, lla, seda, plantes per a teyir...

Dides: dona que alleta un lactant que no és el seu fill. Es podia donar per causes físiques, per producció insuficient de llet, en parts múltiples o bé socials, ja que les dones benestants es podien alliberar de la tasca d'alletar.

Aquests oficis formen part d'un gran grup que inclou professions com la d'adober, campaner, calderer, cottillaire, escura-xemeneies, esquilador, ferrador de cavalls, guardaagulles, matalasser, neteja botes, pregoner, picapedrer, ploranera, sabater, entre d'altres.

Si feu un recorregut per les nostres contrades podreu observar que alguns noms de cases ens recorden l'ofici dels seus residents, fins i tot noms d'algun barri. Ben coneguts són a Girona, barris com les Peixateries, les Ballesteries... Noms d'algunes cases les trobem a Cal Carboner, Cal Carreter, Cal Ferrer, Cal Sastre..., tot fruit d'un passat recent encara i que reviu en la nostra memòria.

Escenes de Girona. Esmolet amb les seves eines al carrer del Carme, amb el pont de Lorenzana al fons. 1967. Font: Arxiu històric de Girona

Reproducció d'una fotografia de surers triant taps de suro a Palamós. 1933. Font: Arxiu històric de Girona

Pagesos d'ofici, ramaderia. 1988. Font: Arxiu històric de Girona

Arrels

Joan Miró Ametller

Aquest és un temps de crisi climàtica i de dificultats per a la pagesia. Els esdeveniments actuals i les protestes del sector primari m'han suggerit un parell de reflexions.

Eiximenis, que no tenia un concepte gaire favorable de la pagesia, explica, al *Terç del Crestià*, la falla del lleó jove i la parella de pagesos que se'n burla i l'escalda. I diu, de la dona pagesa,

El saber de la fembra
Al lleó se fa tembre.

D'altra banda, el llibre del Gènesi relata un seguit de conflictes primordials entre ramaders i agricultors. Els ramaders eren nòmades i els agricultors sedentaris. Tenien interessos contraposats. Uns volien pas lliure i els altres defensar llurs propietats. A més a més, hi havia la possibilitat que els agricultors es lliguessin massa a la terra i adreassin divinitats de la fertilitat, de manera que la divinitat bíblica, Jahvè, Elohim o El-Saddai, s'inclinava favorablement del costat dels ramaders. No és només la història de Caïn, l'agricultor, i Abel, el ramader, les ofrenes del qual són acceptades i, altrament, les de Caïn no ho són. Ho trobem també en les històries dels primers patriarques pastors, Abraham, Isaac, Jacob..., que viuen en tendes, i els conflictes que mantenen amb les poblacions sedentàries veïnes.

Amb el sedentarisme, les poblacions creixen, els assentaments es fan més grans i esdevenen pobles i ciutats. El nomadisme esdevé circumstancial i complementari. El conflicte, però, no va perdre vigència. Ho podem veure al cinema de gènere, que típicament també se n'ha fet ressò.

Família pagesa

Certament, no és estrany que també nosaltres, habitants de les ciutats, puguem recordar un pas-sat camperol. Avis o besavis treballaven al camp. Encara ara visito l'hort i les oliveres familiars, avui menystingudes per sa petitesa o per la dificultat d'accés que no permet l'ús de maquinària agrícola. En el record conservo les imatges de moltes tardes passades a recer de les canyes que delimitaven l'hort, assegut al peu d'una olivera o d'una noguera o enfilat en un ametller.

L'hort era típic. Hi accedíem per camins que travessaven els horts d'altres familiars i de veïns. No era cap meravella, però s'hi podien collir fruites, mongetes, tomàquets, patates... Es regava per immersió gràcies a un sistema de canalitzacions que s'alimentaven d'un rec que circulava al costat del "camí dels horts". A tocar de l'hort hi havia la riera, un espai de delit i diversió per anar-hi a pescar, caçar granotes i banyar-s'hi.

Parlem de l'Alt Penedès. Avui, la riera està seca. És una trista llera sorrenca, que reflecteix la precarietat de les il·lusions humanes.

Les oliveres eren més impressionants. Hi havia avellaners, ametllers, pruneres i oliveres. Hi anàvem a peu pels revolts de camins de muntanya. Calien uns vint minuts des del poble. El darrer tram era un caminet força estret que les pluges malmetien. El terreny, format per diverses feixes enmig de les muntanyes, disposava d'una caseta, refugi per al mal temps i destinada a guardar les eines camperoles. També s'hi trobava una deu d'aigua dins una cova. Ara, el camp es considera que està massa lluny de la població i la dificultat d'arribar-hi amb maquinària el fa econòmicament poc atractiu. És un lloc tranquil, silenciós, poc transitat, obert al cel i a tots els vents, poblat de matolls que creixen salvatges. Al capdavall, tanmateix, és útil per anar-hi a meditar.

La Pagesia Catalana als anys Cinquanta i Seixanta

Maquinària agrícola. Retrat d'un home amb un tractor davant d'un mas. Cornellà del Terri. 1964. Font: Arxiu històric de Girona

Miguel Abad i Maria Suñer

Ara que els pagesos de les nostres contrades es manifesten per demanar més ajudes per a la pagesia, recordo els anys quan els meus pares i avis feien de pagesos al mas on vaig néixer. Segons una dita popular, "A pagès endarrerit, cap anyada li és bona". En aquells anys no hi havia maquinària i tota la feina del camp es feia amb l'ajuda d'egües, matxos i alguna parella de bous. El temps a pagès ve imposat per les estacions de l'any, i aquestes marquen el ritme dels diferents conreus. Cada conreu té un calendari amb moments de molta feina i altres de menys. Si parlem del blat, al mes d'octubre o novembre, s'ha de llaurar i sembrar, i després esperar el mes de juny, quan s'ha de segar i a continuació batre i guardar el gra.

A la primavera hi havia la feina de tallar el farratge per al bestiar i posar-lo a resguard, ja que era la base principal perquè les vaques donessin més llet. Totes les collites necessitaven feines complementàries per poder disposar. El blat de moro, introduït al segle XVIII, s'havia d'assecar una vegada collit; els pagesos penjaven les panotxes a les façanes o als terrats de les cases. Una vegada sec, tocava esclafollar-lo, és a dir, arrencar el gra de les panotxes per poder-lo donar als animals. Això es feia als llargs vespres d'hivern a la vora del foc, es feia manualment o bé amb rudimentaris aparells que feien més fàcil separar el gra de la tija de les panotxes, que servien per fer un bon foc.

Aquí tota la família hi participava; era l'hora de parlar de tot i es decidien moltes qüestions familiars, la mainada també hi gaudia molt, era l'hora de les rondalles populars i els contes de por i misteri. Per a les dones a pagès, la vida no era fàcil; així mentre els homes eren

Per a les dones a pagès, la vida no era fàcil; així mentre els homes eren al camp, elles es cuidaven del bestiar que hi havia a la casa, que era molt divers

al camp, elles es cuidaven del bestiar que hi havia a la casa, que era molt divers: conills, gallines, garrins. A més, la seva feina principal era l'hort on es feien les patates i les verdures necessàries per a tota la família per al dia a dia i també per conservar per a l'hivern o quan fos necessari. No hi havia neveres ni botigues; la gent de pagès havia de ser autosuficient. Normalment, a cada casa a l'octubre o novembre, quan començava a fer fred, es matava un porc que havien engreixat durant tot l'any. Del porc s'aprofitava tot: els pernills, llocs, curats amb sal i les llonganisses posades a assecar al rebost es guardaven per als berenars d'estiu durant els dies de la sega i batre del blat, civada i ordi que es feia a cada casa, quan els veïns del poble ajudaven a fer la feina de segar, lligar el blat en garbes i portar-los a l'era per fer la batuda, abans es feien amb animals, però els primers tractors van incorporar unes màquines que van fer que la feina fos més fàcil i ràpida.

Les dones també tenien cura de la mainada i la casa, havien de fer la bugada de la roba bruta, moltes vegades anant al riu a rentar, o en un safareig o canal del mateix riu, allà es trobaven amb més dones del poble i era el seu esbarjo setmanal, i per posar-se al dia de tot el que passava pel poble.

Ara tot ha canviat: a cada casa de pagès hi ha tots els aparells necessaris per fer el dia a dia més fàcil, o així sembla, però per les protestes d'aquests dies es demostra que la feina del camp no està bé valorada i no té el reconeixement que fa falta per tota la feina que fan els pagesos.

Batuda del gra a la era de una casa de pages a principis dels anys 60

Paquita Molas estenen la roba al terrat del domicili familiar del Carrer Ciutadans de Girona. Font: Arxiu històric de Girona

Tràmits i Aptituds

Josep Mª Castanyer Darnés

Hi ha dues vies que porten la gent gran a patir gerontofòbia: la salut física i mental, i la consideració que dona la societat dirigida pels adults joves.

D'un temps ençà sembla que s'està prenent consciència de la marginació que pateix l'anomenada gent gran. En prenen consciència les mateixes persones que es veuen etiquetades com a tal i també la societat en general. El pretext i la causa d'entrar a formar part d'aquest col·lectiu és sempre l'envelliment. Tot i que aquest procés comença molt abans del moment d'arribar a l'edat de jubilació, l'entorn social, dominat pels adults joves, aboca les persones a partir d'una certa edat a formar part d'aquest grup demogràfic que es justifica pel fet de ser gran. Els familiars, el sistema de salut, l'administració, tots es regeixen pel mateix criteri: l'edat. La gent gran pateix discriminació manifestada amb diversos vessants, tracte degradant, a vegades fins i tot infantilisme. A vegades són tractats com nens petits amb canvi de to de veu inclòs per part de qui s'hi dirigeix.

Evidentment, no podem obviar l'estat de forma física i mental a l'hora de valorar els individus grans o de certa edat, també n'hi ha de més joves amb problemes de salut. Però, l'etiqueta en el cas dels de més edat és sempre la mateixa: ets gran.

Passar a formar part d'aquest nou estatus té el seu dia "D". Es tracta de traspasar una barrera que des de fa temps està fixada en el moment que les persones compleixen 65 anys; en paral·lel amb la jubilació que durant molts anys es produïa a aquesta edat, i dic es produïa, doncs, actualment estem en un procés en què la jubilació es tendeix a endarrerir més enllà dels 65 per interessos econòmics per part de la seguretat social a causa de la millora que s'observa en l'estat de salut i la longevitat -factors que van lligats- dels "candidats" a jubilar-se, que vol dir a la llarga, tothom. A partir

d'aquest moment es produeix el retir laboral. Aquest efecte d'apartar els individus es manifesta, però, en molts més àmbits. Avui ens fixarem en un de molt concret: el permís per conduir vehicles motoritzats.

Des de fa uns quants mesos han començat a circular rumors periodístics en el sentit que la DGT (Direcció General de Trànsit) té la intenció de canviar els criteris a l'hora de renovar el carnet de conduir de les persones més grans de 65 anys i sobretot mirar més amb lupa als majors de 70 augmentant el nivell d'exigència a l'hora de valorar les capacitats

Sembla que tant l'OMS com la mateixa Comunitat Europea, amb seny, estan rectificant la DGT espanyola i recomanant que la gent gran pugui continuar disposant de carnet de conduir

sensor-motores dels "aspirants". Restringir la vigència del permís de conduir que a partir de 65 és de 5 anys i limitar-la a 2 anys a partir d'haver-ne complert 70. Tot plegat en la direcció de la caducitat a mitjà termini. I tot fonamentat pel mateix motiu: l'edat.

No es tenen en compte les habilitats reals sobre el terreny comandant un vehicle; el criteri es guia per algorismes, prejudicis en definitiva, els mateixos que fan que es col·loqui l'etiqueta de vell amortitzat a l'individu com ho fan els bancs a l'hora de denegar préstecs i crèdits, les asseguradores pòlisses d'assegurança de vida o el mateix sistema de salut a l'hora d'abordar determinades estratègies terapèutiques. La sensació resultant és decebedora. Per establir criteris s'estan confonent estadístiques d'accidentalitat quan la persona gran és la víctima o quan n'és causant, posant-ho tot al mateix sac, i en realitat n'és moltes més vegades víctima. El conductor gran tendeix a córrer menys i cometre moltes menys infraccions, i és molt més segur que alguns dels conductors adults-joves amb conducta agressiva. Una tendència a limitar massa les condicions per conduir vehicles i ja no

diguem deixar les persones grans sense permís de conduir no només seria discriminatori i exclouent, sinó que deixaria una part de la població que viu en àmbits rurals i despoblats sense cap mitjà de transport i, per tant, perdrien totalment la mobilitat i l'autonomia.

Portant la conducció al límit màxim d'habilitats, tenim en Carlos Sainz que acaba de guanyar el ral·li Dakar amb 61 anys i ja està preparant la cursa de l'any que ve. Ens podem imaginar que a aquest pilot li comencin a posar dificultats per renovar el carnet d'aquí a poc més de tres anys perquè s'ha fet gran?

Sembla que tant l'OMS com la mateixa Comunitat Europea, amb seny, estan rectificant la DGT espanyola i recomanant que la gent gran pugui continuar disposant de carnet de conduir, doncs, comporta beneficis a tots nivells des de la mobilitat i el gaudi a l'autoestima.

Esperem que les coses tornin al seu lloc i que els responsables de l'administració que regeixen el tema s'adonin que ells també s'aniran fent grans i les pedres poden caure al seu teulat. No avancem més l'edat avançada. No hi ha gens de pressa.

Dr. Rafel Masià i Josep Mª Vidal, PRESIDENT DE GICOR

Pere Heras i Montal

Per conèixer de primera mà l'associació gironina GICOR, una entitat sense ànim de lucre que té com a objectiu la prevenció i l'ajuda a les malalties del cor, parlem amb el Dr. Rafel Masià, ex-cap del Servei de Cardiologia de l'Hospital Josep Trueta, fundador

i primer president de l'entitat i membre de la Junta Directiva des de la seva fundació l'any 1992, i amb l'actual president de l'associació, el Sr. Josep Maria Vidal i Vidal. Comencem amb el Dr. Rafel Masià.

Quines son les malalties cardiovasculars més freqüents?

Les malalties cardiovasculars més freqüents són l'infart de miocardi, insuficiència cardíaca i l'ictus. Recordem que l'ictus és una malaltia considerada cardiovascular, entrant de ple en les estadístiques.

**“El control de tots aquests factors
és el que constitueix l’anomenat estil de vila saludable”**

Per poder detectar-les a temps, podria explicar-nos quins símptomes presenten?

Els símptomes més clàssics de l’infart de miocardi són dolor toràctic, opressiu i radiat cap al braç esquerre amb sudoració i sensació de malaltia greu. Però també poden haver-hi símptomes no tan clars com el dolor abdominal, mareig i malestar general. Els símptomes atípics són més freqüents en les dones.

La insuficiència cardíaca es manifesta principalment per dispnea o dificultat respiratòria.

Els símptomes d’íctus poden ser molt variats, però sobretot es detecten per la dificultat de moviment d’una extremitat i alteracions en la parla.

- Menjar de tot i poc
- Fer activitats físiques cada dia (no confondre activitat física amb esport, que també està bé, però és una altra cosa)
- Evitar el tabac
- I limitar el consum de sal i d’alcohol.

**“EL CONTROL DE TOTS
AQUESTS FACTORS ÉS EL QUE
CONSTITUEIX L’ANOMENAT
ESTIL DE VILA SALUDABLE”**

La prevenció és important, quins consells ens pot donar per intentar prevenir-les?

Després de molts anys de recerca sabem que hi ha uns **factors de risc** de les malalties cardiovasculars que si es controlen poden prevenir o alentir aquestes malalties.

Aquests factors de risc són:

- Hipertensió arterial
- Excés de colesterol en sang
- Diabetis
- Obesitat
- Sedentarisme o manca d’activitat física.
- Especial menció mereixen el tabac i l’excés d’alcohol.

El control de tots aquests factors és el que constitueix l’anomenat **estil de vila saludable**:

- Mantenir el pes

Dr., ens podria fer una mica d’història de GICOR?

GICOR es va fundar l’any 1992 per un grup de pacients de l’Hospital Josep Trueta i jo mateix interessats en el tema. Així va néixer GICOR, entitat dedicada a la que, com el seu nom indica, prevenció i ajut a les malalties del cor.

Com ha col·laborat GICOR en el tractament i la prevenció de les malalties del cor?

Des del seu inici GICOR ha fet difusió dels coneixements sobre la prevenció de les malalties cardíaques amb actes i conferències, especialment durant la Setmana del Cor, que es fa cada any i ja forma part de l’agenda gironina.

GICOR també ha participat en projectes de recerca científica puntera, en camps com la fotofarmacologia i teràpia cel·lular.

Recentment, estem impulsant programes de rehabilitació cardiovascular, com explicarà més detalladament el president.

Voldria afegir quelcom més?

Estic molt satisfet que GICOR hagi durat tots aquests anys i espero que en duri molts més. També vull agrair a les diferents juntes, presidents i socis que ho hem fet possible.

Passem tot seguit a preguntar al Sr. Josep Maria Vidal i Vidal, actual President de GICOR.

Sr. Vidal, podria informar-nos sobre les activitats que actualment està duent a terme l'entitat?

Actualment GICOR segueix duent a terme moltes activitats enfocades a la difusió de les malalties del cor i la seva prevenció. Per anomenar-ne algunes, destacar com ja ha dit el Dr. Masià, la **Setmana del Cor** que es fa anualment; un bon nombre de **xerrades i conferències** al llarg de tot l'any, les **caminades mensuals**, participació amb un **estand informatiu en diferents fires**, i com no la nostra **revista BATECS** amb edició trimestral, que es reparteix prop de quatre mil exemplars a les comarques gironines.

Com a activitats incorporades més recentment i que pretenen que l'associació sigui un ens actiu també en la millora de la qualitat de vida dels malalts del cor, participem en **projectes de recerca en l'àmbit internacional** com poden ser "PHOTOHEART" o "CARDIOPATCH", dels que som "partners" socials.

Una menció especial mereix el **projecte de rehabilitació cardiovascular en Fase 3**. Està científicament més que demostrada la importància d'un bon programa de rehabilitació en la millora de la qualitat de vida i el descens de l'índex de reincidència per a tots els malalts del cor. Fins i tot molt recentment la revista *The New England Journal of Medicine* ha publicat un article destacant la seva importància i efectivitat. Malgrat tot des de la Sanitat pública els programes de rehabilitació cardíaca són escassos i insuficients. És per aquest motiu que GICOR hem decidit entomar aquest repte i liderar el desplegament de la rehabilitació cardíaca a la regió sanitària de Girona.

Ara com ara GICOR té en marxa centres de rehabilitació cardíaca a la ciutat de Girona, Fornells de la Selva, Cassa de la Selva, Calonge i Calella de la Costa.

Aprofito per, des d'aquí, agrair als ajuntaments que ens cedeixen els espais i a la Corporació de Salut de la Selva i Maresme amb qui hem signat un conveni que permet dur a terme a l'Hospital de Calella un programa de Fase 2, executat pel mateix Hospital, i Fase 3 executat per GICOR.

“ACTUALMENT GICOR SEGUEIX DUENT A TERME MOLTES ACTIVITATS ENFOCADES A LA DIFUSIÓ DE LES MALALTIES DEL COR I LA SEVA PREVENCIÓ”

Finalment, *GICOR participa en diversos fòrums* com poden ser taules rodones sobre l'atenció sanitària, com millorar-la des d'una atenció centrada al malalt; fent difusió del nostre programa de rehabilitació cardíaca en el "Congreso Nacional de Cardioalianza", o formant part del recentment creat Consell Assessor del Campus de Salut de Girona.

Tinc entès que fa poc s'ha incorporat a GICOR una entitat de Figueres que tenia objectius similars, o fins i tot idèntics, als de GICOR. Podria comentar-nos com afecta aquesta incorporació tant a les dues entitats com als seus associats?

Certament, l'entitat CORFI, entitat germana de GICOR que treballava a la zona de l'alt Empordà, s'ha vist en l'obligació d'aturar les seves activitats per manca de continuïtat a la Junta. Davant d'aquesta situació, i en converses amb la darrera Junta, GICOR ha acollit com a socis de ple dret a tots els socis de CORFI i entoma el repte de dur a terme aquesta tasca a la comarca de l'Alt Empordà.

Quines perspectives de futur preveu per l'entitat?

En el futur de l'atenció sanitària cada vegada prendrà més força la mirada del malalt. En aquest sentit, GICOR ha de tenir un protagonisme destacat en la línia de les accions que ja s'han començat a fer. Veig, per tant, una associació forta amb marcat caràcter gironí, en presència a tota la regió sanitària, que representi l'apoderament i el lideratge dels malalts en el disseny de les polítiques de salut i la confluència de l'atenció sanitària a les nostres comarques.

“Veig per tant una associació forta amb marcat caràcter gironí en presència a tota la regió sanitària que representi l’apoderament i el lideratge dels malalts en el disseny de les polítiques de salut”

De cara a possibles interessats i interessades en integrar-se com a associats de GICOR, podríeu explicar, si us plau, per què és interessant fer créixer l’entitat i com han de procedir per tramitar la seva alta com a associats?

Sense cap mena de dubte, la força d’una associació es mesura pel nombre d’associats que li donen suport. Per fer de GICOR l’entitat que tots desitgem, i que sigui realment útil per a la societat, és fonamental el suport de cada soci. És per això que faig una crida, no només als afectats per malalties del cor, sinó també a aquelles persones que no les han patit, a unir-se a aquest projecte. Amb una petita col·laboració anual de cadascú, es poden fer grans coses per millorar la vida de les persones, tal com hem explicat.

Poden trobar el formulari per fer-se socis a la web: www.gicor.org.

Voldria afegir alguna cosa més?

Vull agrair a totes les persones que abans que jo han liderat aquesta associació, així com tots els socis que han fet possible que avui GICOR sigui una associació de referència.

Moltes gràcies, Dr. Rafel Masià i Sr. Josep Maria Vidal, per la vostra amable atenció. Crec que aquesta informació pot ajudar moltes persones a prendre consciència i a comprendre la important i excel·lent tasca que esteu duent a terme a GICOR. Espero sincerament que això també contribueixi a incrementar el nombre d’associats, permetent-nos col·laborar encara amb més eficàcia en les tasques que esteu realitzant.

La Universitat de Girona de 1969 fins 1991

El meu record

Aula Magna inauguració: Crèdit: Ajuntament de Girona CRDI (Narcís Sans Prat)

Josep Maria Saiz Garcia

L'any 1969 va començar a Girona la relació entre la ciutat i els estudis universitaris. Fins a aquests moments, als anys immediatament anteriors, els estudis de l'alumnat de la ciutat se circumscriïen a l'escola Normal de Magisteri, a l'Institut Jaume Vicens Vives, als col·legis concertats i a altres centres específics d'ensenyament.

L'any anterior, concretament el 6 de juny de 1968, es va promulgar el decret de creació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Entre altres facultats, la de Lletres va començar l'activitat dins del Monestir de Sant Cugat del Vallès.

Amb la creació de la UAB, el renaixement dels estudis universitaris gironins va començar a tenir sentit, ja que els estaments oficials de la ciutat (Ajuntament, Diputació i d'altres) van començar la seva implicació amb la idea de convertir Girona en una ciutat universitària. La gent de la ciutat es va implicar igualment, en el fet que aquesta idea fos realitat.

Al col·legi La Salle vam pensar (diferents companys) que era el moment de realitzar la matriculació partint dels estudis de "Mestres d'Ensenyança Primària": F. Matilla, J. Saiz, M. Vazquez, S. Hernández, J.M. Saiz. D'altres professors d'Ensenyança Primària de la ciutat també tenien la mateixa idea: Canet, Turón... els records també em porten a casos concrets, com el del Sr. Bosch (treballador de La Caixa de Girona).

**A partir del darrer terç de l'any 1969 es va crear, doncs,
la Delegació de Girona - Facultat de Lletres**

Entrada Casa Cultura

Dins l'elenc del professorat inicial es pot tenir present, entre d'altres, els Drs.: S. Sobrequés, M. Oliva Prats, Casellas, A. Balcells, M. Prats, I. Bonnin, P. Fermoso, M. Ibarz, J. Termes, A. Vidal-Quadres, la Sra. C. Mariné. També hi era el Dr. Enric Mirambell, el qual actuava com a secretari de la Comissió Qualificadora. Molts més no els hem pogut recuperar perquè la memòria no ens ha deixat...

A partir del darrer terç de l'any 1969 es va crear, doncs, la Delegació de Girona - Facultat de Lletres adscrita a la Universitat Autònoma de Barcelona com a Secció delegada d'aquesta.

I comencem el curs amb molts interrogants: matèries, companys, noves classes, nous estudis, començament a Girona d'Estudis Universitaris, nou horari (de tardes en ser molts de nosaltres professors amb horaris de matí i de principi de la tarda).

L'edifici del nou curs va ser la Biblioteca pública de Girona, la qual es va convertir en la seu de la Secció Delegada de la UAB que hem comentat anteriorment.

Les aules formaven part de les dependències de la Biblioteca pública i la mateixa servia per a estudiar els temes concrets i també per fer servir l'arxiu documental que ens permetia enriquir els treballs

que sorgien de les diferents matèries del curs. L'Aula Magna es va fer servir en aquells moments per a l'acte d'obertura del començament del curs.

Aquest primer curs era selectiu i, conjuntament amb el Segon curs, els estudis estaven inclosos dins de la Delegació de Girona, a la seva Facultat de Lletres.

Al full de qualificacions del tercer any ja hi figura:

- Universitat Autònoma de Barcelona
- Col·legi Universitari de Girona
- Facultat de Filosofia i Lletres

Pels estudiants que havíem continuat els tres cursos era un record extraordinari. Els estudis universitaris de Girona començaven a ser realitat. Eren les arrels de la futura universitat.

La segona Part: 4t i 5è Curs els vam haver de fer amb desplaçaments setmanals. En primer lloc, mitjançant cotxes particulars, i, en alguns casos, van provocar diferents ensurts per problemes mecànics, per la qual cosa va haver-hi converses amb la Diputació de Girona, la qual va proporcionar un autobús pels desplaçaments. Les noves matèries d'aquesta Segona es repartien entre les diferents especialitats de la branca de filosofia i lletres.

La Tesina de Llicenciatura també formava part dels estudis de GRAU DE LLICENCIAT. Era necessari fer un estudi personal el qual havia de ser consensuat pel Tribunal creat per a la qualificació final d'aquesta.

Des del començament abans esmentat el Col·legi Universitari va anar adaptant-se a les necessitats que la societat gironina demanava, incorporant noves disciplines, noves matèries i noves especialitats fins a arribar a l'any 1991.

El 12 de desembre de 1991, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 35/1991, la qual crea la nova Universitat de Girona, ja amb caràcter multidisciplinari.

Les arrels començades el curs 1969-1970 van tenir continuïtat posteriorment fins aquell any de 1991 en el qual Girona es va convertir en ciutat Universitària de ple dret.

Cuina medieval catalana

Narcís Sureda

El fet que la cuina medieval i la seva riquesa era una evolució de cuines més antigues amb influències que, en el temps, l'anaren modificant i el fet inequívoc que la nostra tradicional s'origina en la medieval, tal com hem explicat en l'article anterior, no vol dir que si ara ens poséssim a elaborar receptes seguint les que figuren en els llibres de Sent Soví i de Coch, ens seria difícil assimilar una cuina amb sabors a la nostra actual si es volgués seguir al peu de la lletra aquelles receptes antigues, però sí que ens han arribat receptes tradicionals que, en una bona part del segle XX, eren comunes en les cuines rurals, sobretot quan es feien àpats de festa, amb agredolços i les espècies ben mesurades. Això ens convenç que Catalunya tenia realment, i des de feia segles, una gran cuina autòctona, que convivia amb retocs àrabs i italians.

A tall de curiositat, tot seguit esmento una sèrie de plats medievals: El morterol, el broet de madama, el bon llop en cassola, les orades en salsa de pa i vinagre, el potatge de porrada, el be amb carabassa i formatge, i molts altres que, un cop analitzats per professionals de la cuina i gastrònoms, han donat la seva traducció més adaptada als gustos actuals i han posat en evidència la similitud amb els medievals a alguns dels plats que encara es cuinen i sense cap estudi ni anàlisi podem deduir el seu origen. Així, podem assaborir l'oca en peres, la botifarra dolça amb poma, el menjar blanc, les pomes de "relleno", el bacallà amb mel o els farcits de pollastre i gall dindi amb prunes, panses i pinyons, cansalada i salsitxa i molts altres que en trobaríem si ens hi dediquéssim que són, pràcticament, com els medievals, però amb algunes variacions degudes a què molts dels productes no són els mateixos i algunes espècies han desaparegut.

Per a poder comprendre a la perfecció les receptes medievals de la nostra cuina és necessari conèixer prèviament les tècniques, els estris, els ingredients i els hàbits que eren comuns aleshores.

Tal com s'observa en els receptaris de l'època, la manera més comuna de cuinar a la Catalunya medieval era sobre la flama, a foc viu i en la llar. Era una tasca delicada sobretot en la cocció de salses, cremes i brous, per això enginyaren un instrument anomenat "bresquet" del que tenim poca informació i que devia ser com una mena de fogonet o bra-ser alimentat amb carbó vegetal, que tenia al damunt un engraellat on reposaven les cassoles o les olles evitant la calor directa de la flama. Crec que devia ser una cosa semblant i potser l'origen d'uns petits fogons portàtils de parets gruixudes fetes de terra refractària amb una reixeta a mitjana altura i un forat lateral per a ventallar que, encenent-hi carbó vegetal, servia als pescadors per fer els famosos suquets, altrament dit peix a l'olla, en la mateixa barca o les arengades a la brasa.

A mitjans del segle passat encara se'n trobaven perquè podien ser útils en càmpings, barques i barraques de vinya. També era necessari el forn, evolucionat del forn romà. Va ser important en la cuina medieval perquè existien moltes receptes que el feien imprescindible com les de diversos rostits i guisats i una bona varietat de panades farcides de carn o de peix i, naturalment, el pa.

Era corrent l'ús de l'ast, sistema de rostit molt conegut i famós a Catalunya, en el que clavant la peça que es volia coure en un punxó anomenat "broca", es feia girar sobre la flama fent-la canviar de color i estovant-la. Semblantment a com modernament es rosteixen pollastres. Destacava i era molt emprat el morter, generalment de pedra i la seva mà, imprescindible per a fer picades i salses bàsiques per a donar sabors a tants guisats. També s'emprava el ratllador i el molinet per a manipular espècies, verdures i formatges i el sedàs per a passar farines o coses mal triturades. Altres eines importants eren

Catalunya tenia realment, i des de feia segles, una gran cuina autòctona, que convivia amb retocs àrabs i italians.

la llosa traucada (una mena d'escumadora), el trespeus metàl·lic per a suportar, sobre el foc, les olles i cassoles i també la graella.

Molts d'aquests instruments lleugerament o gens modificats encara es troben a les nostres cuines.

Per a un bon coneixement de la nostra cuina medieval també és important conèixer els ingredients que s'empraven.

Fècules i grans: Arròs, sucre, farina, sèmola, midó, llenties, cigrons i castanyes, (les mongetes, si bé existia un llegum semblant autòcton) el seu consum es generalitzà quan es començaren a importar d'Amèrica.

Vegetals i fruites: Albergínies, espinacs, porro, ceba, carabassa, col, pastanaga, enciam, escarola, endívia, créixens, llimona, raïm verd, taronges, alls, fruites seques (pinyons, figues, panses, prunes, ametlles, avellanes i nous).

Flors: Roses, aigua de roses, aigua de tarongina.

Peixos: Lamprea, rajada, sardina, salmó, anguila, morena, congre, lluç, llissera, llobarro, déntol, orada, pagell, moll, corball, rata, bonítol, tonyina, con-

gre sec, tonyina salada, llagostí, llagosta, crancs, sípia, calamar i pop.

Carns i menuts: Ovelles, cabres, garrins, cabrit, vedella, vaca, bou, pulmons, cors, fetges, tripes i altres menudalles, pollastres, gallines, conills, ànecs, oques i coloms.

Ocells i caça: Paons, perdius, faisans, guatlles, tords, llebres, senglars, cérvol i os.

Espècies i herbes: canyella, clau, nou moscada, gingebre, safrà, cardamom, galanga, julivert, marduix i menta.

Que em disculpi el lector si aquesta relació pot haver semblat, pesada o supèrflua.

No es pretén anomenar tots els productes que existeixen, només els que apareixen en les receptes estudiades. N'hi havia molts més.

La relació demostra que es cuinava de veritat. Però cal precisar. No hi trobaríem tomàquets, mongetes, pebrots, cacau, cafè ni patates, tot molt corrent ara però no en l'edat mitjana perquè són productes procedents d'Amèrica.

En seguirem parlant.

Farmàcia Saguer

Ahir

La farmàcia, projectada per Rafael Masó el 1908 i reformada per Josep Claret Rubira el 1935, combina un interior modernista amb un exterior racionalista. Masó va utilitzar materials com la majòlica blanca i formes orgàniques, mentre Claret va optar per marbre rosat i línies corbes sense decoració. Els detalls interiors incloïen ceràmica blanca i ferro forjat.

Foto:
Ajuntament de Girona. CRDI
(Martí Massafont Costals)
Farmàcia Saguer, al carrer Ar-
genteria de Girona. Any 1957

Avui

Actualment l'edifici forma part de l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Fa dues generacions que la família Saguer regenta el negoci, que manté l'estètica original de l'edifici.

Foto: Raquel Fernández
Farmàcia Saguer, al carrer Ar-
genteria de Girona.
Abril de 2024